

Φίλιππος Τσιμπόγλου
Διευθυντής της Βιβλιοθήκης του Πανεπιστημίου Κύπρου
Filippos Tsimpoglou
Library Director, University of Cyprus

**Ο θεσμός του Διευθυντή Βιβλιοθήκης στο Πανεπιστήμιο Κύπρου
: Εισαγωγή σε μια Ελληνική (όχι εικονική) πραγματικότητα**
*The Institutional Frame of the Position of the eLibrary Director in the
University of Cyprus: Introduction to a Hellenic (non-virtual)
Reality*

ΠΕΡΙΛΗΨΗ Το Πανεπιστήμιο Κύπρου αποτελεί σήμερα το νεαρότερο Πανεπιστήμιο στον Ελληνόφωνο κόσμο. Από την πρώτη στιγμή της ίδρυσης του λειτουργεί κυρίως με βάση ευρωπαϊκά και βορειοαμερικανικά πρότυπα και μεθόδους. Από άποψη δομής υπηρεσιών και ακολουθούμενου εκπαιδευτικού και μαθησιακού μοντέλου αποτελεί μια μοναδικότητα στην Ελληνική πανεπιστημιακή πραγματικότητα. Ο θεσμός του Διευθυντή Βιβλιοθήκης αντικατοπτρίζει αυτή τη διαφορετικότητα. Ο Διευθυντής Βιβλιοθήκης αναφέρεται απ' ευθείας στον Πρύτανη, είναι ex officio μέλος της Συγκλήτου του Πανεπιστημίου, οι βασικές αποδοχές του συγκρίνονται με αυτές των τακτικών Καθηγητών του Πανεπιστημίου, το θεσμικό πλαίσιο της θέσης του, οι αρμοδιότητες του και οι δυνατότητες άσκησης διοίκησης (management) είναι κατοχυρωμένα θεσμικά με νόμο του κράτους της Κυπριακής Δημοκρατίας.

Στην ανακοίνωση αυτή, με την παρουσίαση του θεσμικού πλαισίου της θέσης του Διευθυντή Βιβλιοθήκης στο Πανεπιστήμιο Κύπρου, επιδιώκεται αφενός η ανάδειξη μιας διαφορετικής κατάστασης από αυτή που επικρατεί στις ελληνικές ακαδημαϊκές βιβλιοθήκες και αφετέρου η άμεση σύγκριση με τις ισχύουσες συνθήκες στην Ελλάδα του 2001. Παράλληλα αναπτύσσονται προβληματισμοί για τον ρόλο που καλούνται να διαδραματίσουν οι ακαδημαϊκές βιβλιοθήκες στο ορατό μέλλον. Για την κατανόηση της κατάστασης παρατίθεται ένα σύντομο ιστορικό του Πανεπιστημίου Κύπρου, το οργανόγραμμα των υπηρεσιών του και η θέση της Βιβλιοθήκης στο πλαίσιο των διοικητικών υπηρεσιών. Αναφέρονται το θεσμικό πλαίσιο, οι αρμοδιότητες και τα όργανα διοίκησης, στα οποία συμμετέχει ο Διευθυντής Βιβλιοθήκης, οι προϋπολογισμοί και τα κονδύλια εσόδων, τα οποία χειρίζεται, οι διαδικασίες που ακολουθούνται και οι δυνατότητες που προσφέρονται για την εκπλήρωση της αποστολής της Βιβλιοθήκης. Ακολουθούν στατιστικά στοιχεία για την εκτίμηση του μεγέθους και της λειτουργίας της Βιβλιοθήκης. Περιγράφεται το ακολουθούμενο μαθησιακό υπόδειγμα στο Πανεπιστήμιο Κύπρου, οι υπηρεσίες οι οποίες έχουν αναπτυχθεί από τη Βιβλιοθήκη για την εξυπηρέτηση του μοντέλου αυτού καθώς και οι άξονες στους οποίους η Βιβλιοθήκη επιχειρεί την περαιτέρω ανάπτυξη της για την μετεξέλιξη της σε «Κέντρο Μαθησιακών Πόρων».

ABSTRACT Up to date the University of Cyprus consists the youngest University in the Greek-speaking world. Since its foundation, it operates mainly based on European and North American standards and methods. From the point of view of the structure of its services and the followed education and learning model, it is unique in the Greek academic reality. The institutionalised position of the Library Director reflects this uniqueness. The Library Director refers directly to the Rector, is an ex officio member of the University Senate; his/her salary is comparable with those of the Senior Professors in the University; the institutional frame of the position, his/her job description and the capabilities for management are governed by the state Law of the Cyprus Republic.

Presenting the institutional frame of the position of the Library Director in the University of Cyprus, in this paper, a different situation from the one dominating in the Hellenic Academic Libraries is attempted to be shown.

Furthermore a direct comparison with the existing situation in Greece is expected to be invoked. In parallel, issues are developed concerning the role that academic libraries are challenged to play in the visible future. For better understanding the situation, a short description of the "history" of the University of Cyprus is presented, followed by the organisation chart of the administrative services, the organisational structure of the Library within the frame of the University. The institutional frame and the administrative and academic bodies that the Library Director participates, the budget and the revenues he manages, the procedures followed and the possibilities offered for the development of the Library. Statistics for estimating the size and operation of the library are also presented. The followed learning model, the library services that have been developed in order to serve this model, as well as the axes that the Library tries to develop for its evolution into a «Learning Resources Centre" are also discussed.

1. Εισαγωγή - Σύντομο ιστορικό του Πανεπιστημίου Κύπρου.

Το Πανεπιστήμιο Κύπρου αποτελεί σήμερα το νεαρότερο Πανεπιστήμιο στον Ελληνόφωνο κόσμο. Ιδρύθηκε το 1989 και ξεκίνησε τη λειτουργία του το 1992 με 3 Σχολές και 11 τμήματα. Μετά από 10 χρόνια λειτουργίας αριθμεί 4 σχολές και 13 τμήματα (βλ. Παράρτημα Ι). Το 2000 ιδρύθηκε η 5η Σχολή (Πολυτεχνική), η οποία περιλαμβάνει 3 τμήματα, εκ των οποίων τα δύο πρώτα αναμένεται να λειτουργήσουν το ακαδημαϊκό έτος 2002-2003. Το 2001 εγκρίθηκε από την Βουλή των Αντιπροσώπων η ίδρυση Νομικής Σχολής, ενώ έχει ολοκληρωθεί από το Πανεπιστήμιο η μελέτη σκοπιμότητας και οικονομοτεχνική μελέτη για την ίδρυση Ιατρικής Σχολής. Παράλληλα λειτουργούν 2 Ερευνητικές μονάδες και ένα Κέντρο Αριστείας (βλ. Παράρτημα ΙΙ):

Το Πανεπιστήμιο Κύπρου είναι το πρώτο πανεπιστημιακό ίδρυμα στο νησί. Από την πρώτη στιγμή της ίδρυσης του οργανώθηκε και λειτουργεί κυρίως με βάση ευρωπαϊκά και βορειοαμερικανικά πρότυπα και μεθόδους. Το γεγονός αυτό ήταν άμεση συνέπεια της απουσίας ακαδημαϊκού δυναμικού, η οποία ανάγκασε τους ιδρυτές να απευθυνθούν στην διασπορά για τη στελέχωση του ακαδημαϊκού προσωπικού. Αποτέλεσμα της προσπάθειας ήταν η συγκέντρωση ακαδημαϊκών από τις πέντε ηπείρους. Περισσότεροι από 200 Έλληνες (κυρίως Ελλαδίτες και Κύπριοι), ακαδημαϊκοί, αλλά και ένας αριθμός ξένων καθηγητών, στελεχώνουν σήμερα τα Τμήματα που λειτουργούν. Επιπλέον, η έλλειψη πανεπιστημιακής παράδοσης στο νησί, αλλά και η ανυπαρξία προσκολλήσεων και αγκιστρώσεων με παρελθούσες δομές και αντιλήψεις, είχε θετικό αποτέλεσμα, αφού οδήγησε στην επιλογή και υιοθέτηση προτύπων και μεθόδων, τις οποίες οι εν λόγω ακαδημαϊκοί είχαν ακολουθήσει και αξιολογήσει προσωπικά στα Ιδρύματα του εξωτερικού από τα οποία προέρχονταν. Έτσι από άποψη διοικητικής δομής των υπηρεσιών και ακολουθούμενου μαθησιακού μοντέλου το Πανεπιστήμιο Κύπρου αποτελεί μια μοναδικότητα στην Ελληνική πανεπιστημιακή πραγματικότητα. Όπως θα φανεί παρακάτω, η Βιβλιοθήκη του Πανεπιστημίου Κύπρου, λόγω του ακολουθούμενου μαθησιακού υποδείγματος, αποτελεί κεντρικό σημείο στην εκπαιδευτική διαδικασία. Τούτο αποτελεί συνειδητή επιδίωξη του νομοθέτη, όπως αποδεικνύεται ήδη

από τον ιδρυτικό «Περί Πανεπιστημίου Κύπρου Νόμο¹». Συνέπεια της αναγνώρισης του σημαντικού ρόλου της Βιβλιοθήκης αποτελεί και το θεσμικό πλαίσιο της θέσης του Διευθυντή Βιβλιοθήκης. Ενδεικτικά ο Διευθυντής Βιβλιοθήκης:

- Αναφέρεται απ' ευθείας στον Πρύτανη,
- Είναι ex officio μέλος της Συγκλήτου του Πανεπιστημίου,
- Το θεσμικό πλαίσιο της θέσης του, οι αρμοδιότητες του και οι δυνατότητες άσκησης διοίκησης (management) είναι κατοχυρωμένα με Κανόνες εγκεκριμένους από τη Βουλή και Κανονισμούς εγκεκριμένους από το Συμβούλιο του Πανεπιστημίου Κύπρου.
- Είναι μέλος του ΔΣ του Κέντρου Επιστημονικής Επιμόρφωσης.
- Συμμετέχει στην Επιτροπή Ανάπτυξης και Επιμόρφωσης Διοικητικού Προσωπικού (αποφάσεις για υποτροφίες)
- Είναι Γραμματέας της Συγκλητικής Επιτροπής Βιβλιοθήκης.
- Οι βασικές αποδοχές του συγκρίνονται με αυτές των τακτικών Καθηγητών του Πανεπιστημίου,
- Για τον Διευθυντή Βιβλιοθήκης και το Διευθυντή Διοίκησης και Οικονομικών δεν απαιτείται υποβολή έκθεσης, ενώ για όλους τους υπαλλήλους του Πανεπιστημίου Κύπρου υποβάλλονται Ετήσιες Εκθέσεις. «Οι Ετήσιες Εκθέσεις συντάσσονται από τους Άμεσα Προϊσταμένους και προσυπογράφονται από το Διευθυντή ή το Διευθυντή Βιβλιοθήκης.²».

2. Οργανωτική Δομή

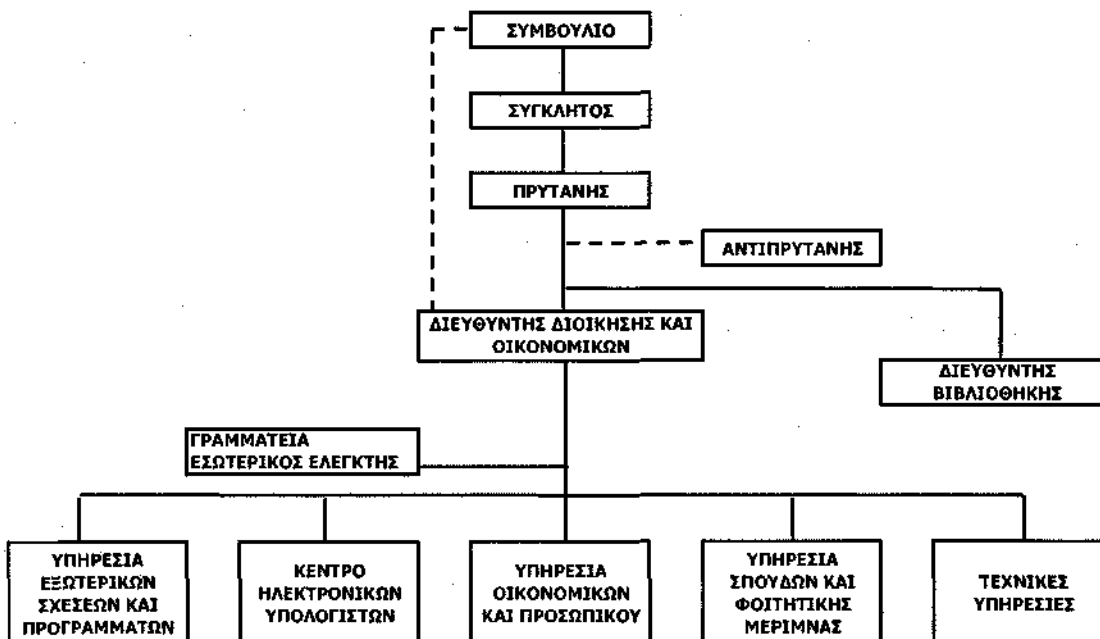
Στο διάγραμμα 1 παρουσιάζεται το **οργανόγραμμα των Υπηρεσιών** του Πανεπιστημίου Κύπρου³. Ο Διευθυντής Βιβλιοθήκης απευθύνεται στον Πρύτανη και δεν υπάγεται στον Διευθυντή Διοίκησης και Οικονομικών, όπως οι Προϊστάμενοι των Διοικητικών Υπηρεσιών του Πανεπιστημίου. Αυτό το γεγονός αποτελεί μια πρώτη θεσμική αναγνώριση του οιοονεί ακαδημαϊκού χαρακτήρα της θέσης του Διευθυντή Βιβλιοθήκης. Ωστόσο ο Διευθυντής Βιβλιοθήκης δεν είναι αποκομμένος από τις υπόλοιπες λειτουργίες του Πανεπιστημίου. Για την πληρέστερη ενημέρωση του στα τεκταινόμενα στο Πανεπιστήμιο, αλληλοενημέρωση επί τρεχόντων θεμάτων και αντιμετώπιση προβλημάτων που προκύπτουν, συμμετέχει στις άτυπες (δηλ. χωρίς ημερήσια διάταξη, πλην όμως ουσιαστικές) σύντομες (ωριαίες) εβδομαδιαίες συναντήσεις των 5 Προϊσταμένων των Υπηρεσιών και του Διευθυντή Διοίκησης και Οικονομικών. Συμμετέχει επίσης στις τριμηνιαίες επίσημες (δηλ. με ημερήσια διάταξη) συναντήσεις με την Πρυτανεία για τον μεσοπρόθεσμο προγραμματισμό όλων των Υπηρεσιών.

¹ Στον ιδρυτικό ΝΠΚ Ν144/1989 άρθρο 5.2, ο Διευθυντής Βιβλιοθήκης ήταν επίσης και ex-officio μέλος του Συμβουλίου του Πανεπιστημίου χωρίς δικαίωμα ψήφου. Το Συμβούλιο του Πανεπιστημίου αντιστοιχεί στα αμερικανικά Board of Trustee. Η αρμοδιότητα του αφορά θέματα οικονομικά, προσφορών, διοικητικού προσωπικού και επικυρώνει σχετικές αποφάσεις της Συγκλήτου. Λόγω της πολύχρονης χηρείας της θέσης του Διευθυντή Βιβλιοθήκης, η θέση έμνε ανενεργή στο Συμβούλιο του Πανεπιστημίου και καταργήθηκε το 1995 με τροποποίηση Ν. 24(Ι)/1995.

² «Οι Περί Υπηρεσιακών Εκθέσεων (Διοικητικό Προσωπικό) Κανόνες» 1998

³ Οδηγός Σπουδών στο Πανεπιστήμιο Κύπρου 1999-2000 σελ 166 και 2000-2001 σελ 233.

ΔΙΑΡΘΡΩΣΗ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ



Όσον αφορά τη σύνθεση της Συγκλήτου, εκτός από την Πρυτανεία, τους Κοσμήτορες, τα αιρετά μέλη Σχολών (ακαδημαϊκά μέλη) και τους εκπροσώπους της Φοιτητικής Ένωσης, τα δύο ex-officio μέλη από το διοικητικό προσωπικό, χωρίς δικαίωμα ψήφου, είναι ο Διευθυντής Διοίκησης και Οικονομικών και ο Διευθυντής Βιβλιοθήκης. Η ex-officio συμμετοχή του Διευθυντή Βιβλιοθήκης στη Σύγκλητο αποτελεί μια δεύτερη θεσμική αναγνώριση του οιονεί ακαδημαϊκού χαρακτήρα της θέσης του Διευθυντή Βιβλιοθήκης.

Η αποστολή της βιβλιοθήκης περιγράφεται στους «Κανονισμούς Λειτουργίας της Βιβλιοθήκης» (βλ. Παράρτημα ΙΙΙ), οι οποίοι έχουν εγκριθεί από το Συμβούλιο του Πανεπιστημίου. Η λεκτική διατύπωση καλύπτει επαρκώς τις μέχρι τώρα κυρίαρχες απόψεις για την ακαδημαϊκή βιβλιοθήκη. Ως σχόλιο θα μπορούσε να επισημανθεί η έλλειψη αναφοράς στην εξασφάλιση πληροφοριακής παιδείας (information literacy) των χρηστών. Η ίδια διατύπωση της αποστολής, ωστόσο, παρ' ότι χρήζει μερικής αναθεώρησης και προσαρμογής στα νέα δεδομένα και στο νέο ρόλο της Βιβλιοθήκης, δεν αποτέλεσε μέχρι σήμερα ανασταλτικό παράγοντα για την ανάπτυξη της. Τα αναφερόμενα στις παραγράφους για την αποστολή της Βιβλιοθήκης έχουν περισσότερο ενδεικτικό παρά περιοριστικό χαρακτήρα.

Όσον αφορά το «Σχέδιο Υπηρεσίας του Διευθυντή Βιβλιοθήκης» (βλ. Παράρτημα ΙV), μπορεί να θεωρηθεί ότι περιγράφει ενδεικτικά καθήκοντα και αρμοδιότητες για τις υφιστάμενες λειτουργίες της Βιβλιοθήκης. Δεν καθορίζει όλες εκείνες τις πτυχές που αναμένονται από τη συγκεκριμένη θέση με απαιτούμενα χαρακτηριστικά για τους νέους ρόλους του Διευθυντή

μιας σύγχρονης Ακαδημαϊκής Βιβλιοθήκης. Αυτό είναι ίσως φυσικό αφού, εν γένει, στα σχέδια υπηρεσίας περιγράφονται τα ελάχιστα αναμενόμενα προσόντα και καθήκοντα. Για να ανταποκρίνονται τα δύο έγγραφα περισσότερο στις παρούσες συνθήκες, χρειάζεται αφενός μια πληρέστερη διατύπωση των σκοπών στην «Αποστολή της Βιβλιοθήκης» και αφετέρου μια πρόνοια στα προσόντα που περιλαμβάνονται στο «Σχέδιο Υπηρεσίας του Διευθυντή Βιβλιοθήκης» για δυνατότητες:

«Πρόβλεψη και αξιοποίηση των εξελίξεων στο χώρο των Βιβλιοθηκών και της Πληροφόρησης, σχεδιασμού των αλλαγών, ανάπτυξης του απασχολούμενου ανθρώπινου δυναμικού και εξασφάλισης υλικών και ανθρώπινων πόρων για την κάλυψη των πληροφοριακών, ερευνητικών και μαθησιακών αναγκών των χρηστών και την εκπλήρωση της αποστολής της Βιβλιοθήκης».

Μια τέτοια διατύπωση μπορεί να θεωρηθεί γενικόλογη, αφού δεν αναφέρεται συγκεκριμένα σε καταλογογράφηση, διαδανεισμό, κοινοπραξίες, δωρεές, βάσεις δεδομένων, ηλεκτρονικά περιοδικά κλπ. Πρέπει, ωστόσο, να παραδεχθούμε ότι μια τέτοια διατύπωση είναι απολύτως ρεαλιστική, αφού «ανεβάζει τον πήχη» στο ύψος των σημερινών πραγματικών αναγκών. Τα προσόντα που απαιτούνται για μια τέτοια θέση είναι πολύ περισσότερα από τα αναφερόμενα στο Σχέδιο Υπηρεσίας και στους Κανονισμούς Λειτουργίας. Η ακριβής διατύπωση του «οράματος για τη μελλοντική Βιβλιοθήκη» δεν είναι εύκολο να αποτυπωθεί σε κείμενα νομικών εγγράφων.

Στο ίδιο σχέδιο υπηρεσίας καθορίζονται βέβαια και οι αποδοχές του Διευθυντή Βιβλιοθήκης οι οποίες είναι της κλίμακας Α14, δηλαδή ίδια με την εισαγωγική κλίμακα του Τακτικού Καθηγητή⁴.

3. Όργανα και σώματα σχετικά με τη Βιβλιοθήκη του Πανεπιστημίου Κύπρου.

3.1 Συγκλητική Επιτροπή Βιβλιοθήκης

Είναι μία από τις 7 μόνιμες Συγκλητικές Επιτροπές. Τα 4 μέλη του ακαδημαϊκού προσωπικού ορίζονται από τη Σύγκλητο. Η θητεία τους είναι διετής. Συμμετέχει επίσης εκπρόσωπος τις Φοιτητικής Ένωσης. Ο Διευθυντής Βιβλιοθήκης είναι Γραμματέας της επιτροπής, χωρίς δικαίωμα ψήφου. Η Επιτροπή Βιβλιοθήκης δεν αποτελεί όργανο διοίκησης της Βιβλιοθήκης. Αποστολή της αποτελεί η εισήγηση του ετήσιου προϋπολογισμού προς τη Σύγκλητο και η ετήσια κατανομή κονδυλίων στα Τμήματα του συγκεκριμένου κεφαλαίου του προϋπολογισμού της Βιβλιοθήκης που αφορά την αγορά βιβλίων και τις συνδρομές περιοδικών και βάσεων δεδομένων. Η Επιτροπή ζητά κάθε χρόνο (κατά μήνα Μάη) από κάθε Τμήμα να την ενημερώσει για τις απαιτήσεις τους σε προϋπολογισμό. Παράλληλα η Βιβλιοθήκη ζητά από κάθε Τμήμα λεπτομερή κατάλογο με τις ανανεώσεις περιοδικών και βάσεων δεδομένων, τις διακοπές συνδρομών και τα αιτήματα για νέες συνδρομές.

⁴ Σημειώνεται ότι εν γένει οι θέσεις στις Δημόσιες Υπηρεσίες ("κυβερνητικές" όπως αποκαλούνται στην Κύπρο) είναι υψηλότερες από τις αντίστοιχες Ελλαδικές. Αναφέρεται ενδεικτικά ότι οι μηνιαίες αποδοχές ενός Βιβλιοθηκονόμου πτυχιούχου ΤΕΙ στην εισαγωγική κλίμακα Α5 ανέρχονται στις 530 ΛΚ (313.600 δρχ.), ενώ για τον κάτοχο πτυχίου ΑΕΙ στην εισαγωγική κλίμακα Α8, οι αντίστοιχες αποδοχές φθάνουν στις 815 ΛΚ (=482.000 δρχ.) οι τελευταίοι είναι μάλιστα εξελίξιμοι μέχρι και τις κλίμακες Α10-Α11.

Αφού συγκεντρωθούν οι απαντήσεις, τον Ιούνιο γίνεται από την Επιτροπή η πρόβλεψη της κατανομής των κονδυλίων για τον επόμενο χρόνο. Ένα κονδύλι, περίπου διπλάσιο του μέσου κονδυλίου των Τμημάτων, κατανέμεται και στην Βιβλιοθήκη για την κάλυψη των ιδιαίτερων αναγκών της όπως αγορά βιβλιακού υλικού, περιοδικών, βάσεων δεδομένων κ.α. υλικού γενικότερου ενδιαφέροντος, βιβλιοδεσία κλπ. Η πρόβλεψη για την κατανομή κατατίθεται από την Επιτροπή Βιβλιοθήκης στη Σύγκλητο προς έγκριση. Μετά την έγκριση του ετήσιου προϋπολογισμού του Πανεπιστημίου από τη Βουλή (Μάρτιος-Απρίλιος του επόμενου χρόνου), η Επιτροπή προσαρμόζει την κατανομή σύμφωνα με τον τελικά διαθέσιμο προϋπολογισμό.

Μία άλλη διάσταση του έργου της Επιτροπής Βιβλιοθήκης αποτελεί η διοχέτευση των πληροφοριών. Η επιτροπή δρα ως φορέας για τη μεταφορά των πληροφοριών και αποφάσεων που αφορούν τις εξελίξεις στη Βιβλιοθήκη στα Συμβούλια των Τμημάτων και των Σχολών αλλά και στη Σύγκλητο, στην οποία κατατίθενται τα πρακτικά όλων των Συγκλητικών Επιτροπών προς έγκριση ή ενημέρωση.

3.2 Υπεύθυνοι Τμημάτων για τη Βιβλιοθήκη

Κάθε Τμήμα ορίζει ένα ακαδημαϊκό μέλος ως υπεύθυνο του Τμήματος για θέματα Βιβλιοθήκης. Είναι ο ουσιαστικός σύνδεσμος-διαμεσολαβητής (liaison) του κάθε Τμήματος με τη Βιβλιοθήκη για θέματα τρεχούσης φύσεως. Οι υπεύθυνοι του κάθε τομέα της Βιβλιοθήκης επικοινωνούν μαζί του για θέματα της αρμοδιότητάς τους (π.χ. διαδανεισμοί, συλλογή περιορισμένου δανεισμού, ανανέωση συνδρομών, πορεία προϋπολογισμού Τμήματος κλπ.). Ο ίδιος αναλαμβάνει να ενημερώνει για τα θέματα Βιβλιοθήκης στις συνεδριάσεις του Συμβουλίου του Τμήματος του.

3.3 Ad hoc επιτροπές

Κατά καιρούς, για την αντιμετώπιση θεμάτων που προκύπτουν, ορίζονται από τη Σύγκλητο ad hoc επιτροπές περιορισμένης διάρκειας και με συγκεκριμένη αποστολή για την υποβοήθηση του έργου της Βιβλιοθήκης π.χ. αξιολόγηση δωρεών, Σύνταξη κανονισμών, κλπ.

4. Προϋπολογισμοί, κονδύλια δαπανών και εσόδων της Βιβλιοθήκης

Τα κονδύλια δαπανών του Προϋπολογισμού που διαχειρίζεται κατ' αποκλειστικότητα ο Διευθυντής Βιβλιοθήκης αναφέρονται παρακάτω.

- 402. Αγορά βιβλίων, συνδρομές περιοδικών και βάσεων δεδομένων, υλικού βιβλιοθήκης (κεντρικό κονδύλι) η διαδικασία κατανομής του αναφέρθηκε προηγουμένως. Ενδεικτικά αναφέρεται ότι το 2001 το συγκεκριμένο κονδύλι ανήλθε στις 670.000 ΛΚ. Τον ίδιο χρόνο ένα ποσοστό αφιερώθηκε για την έναρξη της αναδρομικής καταλογογράφησης με μίσθωση υπηρεσιών.
- 422. Μηχανογραφικό εξοπλισμό αποκλειστικά για την αγορά και ανανέωση υπολογιστών και λογισμικού για χρήση από τη Βιβλιοθήκη. Εννοείται βέβαια ότι δεν υπάρχουν κλεψίτυπα αντίγραφα προγραμμάτων στους σταθμούς εργασίας του Πανεπιστημίου Κύπρου.

- 403.Εξοπλισμός Βιβλιοθήκης (πλην μηχανογραφικού) όπως π.χ. μηχανήματα, συστήματα κινητών ραφιών, αντικλεπτικά συστήματα κλπ.

Επιπλέον στη βιβλιοθήκη αναλογεί κάθε χρόνο:

- Ένα κονδύλι της τάξεως των 20.000-36.000 ΛΚ για αμοιβές μερικών απασχολούμενων φοιτητών (20-30 ώρες εβδομαδιαίως έκαστος) του Πανεπιστημίου Κύπρου σε βοηθητικές εργασίες στη Βιβλιοθήκη. Σημειώνεται ότι ο θεσμός του εργοδοτούμενου φοιτητή ισχύει για όλες τις Υπηρεσίες του Πανεπιστημίου Κύπρου.
- Ένα (μικρό) κονδύλι για επιμόρφωση του προσωπικού της Βιβλιοθήκης, συμμετοχή σε συνέδρια, σεμινάρια κλπ.

Όσον αφορά τα έσοδα που προκύπτουν από τη λειτουργία της Βιβλιοθήκης, τα οποία από το 2000 τα διαχειρίζεται κατ' αποκλειστικότητα ο Διευθυντής Βιβλιοθήκης. Τα έσοδα συμπληρώνουν πιθανά κενά του προϋπολογισμού ή ανεπάρκειες (π.χ. συμμετοχή σε συνέδρια, εκπαιδεύσεις, ταξίδια, μίσθωση υπηρεσιών κλπ) και περιλαμβάνουν:

- Έσοδα από **εγγραφές και συνδρομές εξωτερικών μελών**. Αφορά εξωτερικά μέλη που πληρώνουν ετήσια συνδρομή. Η βιβλιοθήκη είναι ανοικτή και ελεύθερης πρόσβασης για εξωπανεπιστημιακούς ερευνητές και κοινό. Για την απόκτηση, ωστόσο, δικαιώματος δανεισμού βιβλίων οι εξωτερικοί χρήστες πρέπει να υποβάλλουν αίτηση προς έγκριση στο Διευθυντή Βιβλιοθήκης.
- Έσοδα από την διάθεση καρτών για χρήση φωτοτυπικών μηχανών.
- Πρόστιμα εκπρόθεσμης επιστροφής βιβλίων. Τον τελευταίο ενάμισι χρόνο πρόστιμα καταβάλλουν **όλοι** οι εκπρόθεσμοι χρήστες (των ακαδημαϊκών συμπεριλαμβανομένων).
- Έσοδα από το διαδανεισμό.

4.1 Μέγεθος Βιβλιοθήκης

4.1.1 Πλήθος χρηστών

Οι υπηρεσίες της Βιβλιοθήκης του Πανεπιστημίου Κύπρου απευθύνονται σε ένα σύνολο **4.500** περίπου ενεργών μελών-χρηστών, εκ των οποίων: 3.000 είναι φοιτητές, 200 ακαδημαϊκοί, 350 μεταπτυχιακοί, 150 διοικητικοί και ένας συνεχώς αυξανόμενος αριθμός εξωτερικών χρηστών της ευρύτερης επιστημονικής κοινότητας της Κύπρου (ερευνητές-μελετητές, εκπαιδευτικοί κλπ.).

4.1.2 Υλικό και πηγές

Στο υλικό και τις πληροφοριακές πηγές της Βιβλιοθήκης του Πανεπιστημίου Κύπρου περιλαμβάνονται:

1. **200-220.000 τόμοι βιβλίων** εκ των οποίων 40.000 περιλαμβάνονται στον αυτοματοποιημένο κατάλογο δημόσιας πρόσβασης (OPAC: Online Public Access Catalogue). Η **ετήσια αύξηση** του αριθμού των βιβλίων που προστίθενται στη συλλογή της Βιβλιοθήκης, ανέρχεται σε **10-12.000 τόμους**, προερχόμενη κυρίως από αγορές. Στον αριθμό αυτό δεν συμπεριλαμβάνονται πιθανές δωρεές.
2. **3.500 τίτλοι περιοδικών** εκ των οποίων **1.647** αποτελούν **τρέχουσες** συνδρομές σε ξενόγλωσσα περιοδικά και **160** σε ελληνόγλωσσα.
3. Δικαιώματα πρόσβασης σε **3.383+** **ηλεκτρονικά περιοδικά**, ως αποτέλεσμα της ένταξης της Βιβλιοθήκης του Πανεπιστημίου Κύπρου

στην Κοινοπραξία Ελληνικών Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών (HEAL-Link: Hellenic Academic Libraries Link).

4. **50 τίτλοι βάσεων δεδομένων**, εκ των οποίων 30 εγκατεστημένες τοπικά σε σύστημα ULTRANET δικτύωσης CD-ROM και **20** προσβάσιμες εξ αποστάσεως μέσω **INTERNET**.
5. Συνδέσεις σε **100 συλλογές 200.000 ηλεκτρονικών βιβλίων**, οργανωμένες και προσβάσιμες μέσα από τις ιστοσελίδες της βιβλιοθήκης.
6. Δομημένο ευρετήριο χρήσιμων συνδέσεων
7. **1.500** τίτλοι εκπαιδευτικών πολυμέσων, μουσικών δίσκων σε CD-ROM, βιντεοταινιών, δισκετών, κασετών, μικροταινιών (microfilms) κλπ. οπτικοακουστικού υλικού.

Η **κίνηση** που παρουσιάζει η Βιβλιοθήκη συμπυκνώνεται στα παρακάτω μεγέθη:

- **40.000** δανεισμοί βιβλίων ετησίως,
- **2.000 - 8.000** βιβλία δανεισμένα σε κάθε χρονική στιγμή,
- **1.200** διαδανεισμοί (άρθρα και βιβλία) από βιβλιοθήκες και δίκτυα του εξωτερικού.

4.1.3 Προσωπικό

Στη Βιβλιοθήκη απασχολούνται:

- 17 άτομα ως μόνιμο προσωπικό, εκ των οποίων 6 με σπουδές Βιβλιοθηκονομίας (4 εκ των οποίων με μεταπτυχιακό τίτλο σπουδών).
- 1 πληροφορικός
- **15-17** εργοδοτούμενοι φοιτητές μερικής απασχόλησης.
- 4-8 άτομα πλήρους απασχόλησης με μίσθωση υπηρεσιών.

Εντός του 2001 αναμένεται η πρόσληψη 7 εγκεκριμένων νέων θέσεων για την κάλυψη μέρους των αναγκών στελέχωσης υφιστάμενων υπηρεσιών αλλά και ανάπτυξης νέων υπηρεσιών. Συνολικά σήμερα απασχολούνται 34 άτομα πλήρους απασχόλησης και 17 φοιτητές μερικής απασχόλησης.

5. Σχέδιο Ανάπτυξης Βιβλιοθήκη του Πανεπιστημίου Κύπρου

Το σχέδιο ανάπτυξης της Βιβλιοθήκης του Πανεπιστημίου Κύπρου αποτελεί έγγραφο το οποίο συντάχθηκε από τη Διεύθυνση της Βιβλιοθήκης και υποβάλλεται μέσω του Πρύτανη για έγκριση από τη Σύγκλητο. Για την εκπόνηση του σχεδίου ανάπτυξης της ελήφθησαν υπόψη τρεις βασικοί άξονες:

1. Οι επικρατούσες τάσεις στο χώρο των Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών και εν γένει το χώρο της επιστημονικής πληροφόρησης,
2. Τα δεδομένα και οι προσανατολισμοί του Πανεπιστημίου Κύπρου.
3. Οι συγκεκριμένες συνθήκες στη Βιβλιοθήκη του Πανεπιστημίου Κύπρου.

5.1 Επικρατούσες τάσεις

Μέχρι την προηγούμενη δεκαετία η Βιβλιοθήκη εθεωρείτο ως χώρος συγκέντρωσης και διαχείρισης καταγεγραμμένων πληροφοριών και γνώσης. Μια τέτοια θεώρηση είναι πλέον παρωχημένη, αποτελεί μια στατική προσέγγιση του ρόλου της Βιβλιοθήκης, που πιθανά ανταποκρίνεται στην εποχή των έντυπων πληροφοριακών πόρων.

Περνώντας στη ψηφιακή εποχή, η νέα επικρατούσα φιλοσοφία, η οποία επηρεάζει την κύρια αποστολή και το ρόλο της Βιβλιοθήκης, επιβάλλει τη μετατροπή της Βιβλιοθήκης σε **Κέντρο Μαθησιακών Πόρων** (*Learning Resources Centre*). Ο ρόλος της Βιβλιοθήκης δεν περιορίζεται στον εντοπισμό, συγκέντρωση και διαχείριση (έντυπου κυρίως) υλικού, αλλά επεκτείνεται σε κέντρο όπου οι χρήστες *κυρίως μαθαίνουν πως να αναπτύσσουν αυτάρκεια των πληροφοριακών δεξιοτήτων τους*. Οι δεξιότητες αυτές, εν συντομία, ορίζονται ως ακολούθως:

- Προσδιορισμός - εντοπισμός κατάλληλων πληροφοριακών πόρων,
- Διαμόρφωση στρατηγικών αναζήτησης (search strategies formulating),
- Τεχνικές αναζήτησης σε περιβάλλοντα διαφορετικών συστημάτων,
- Αξιολόγηση και διαχείριση ανακτημένων πληροφοριών.

Η συνύπαρξη των παραπάνω δεξιοτήτων συμπυκνώνεται στον όρο *πληροφοριακή παιδεία* (*information literacy*). Η υπολογιστική παιδεία (computer literacy), η οποία αποτελεί ευθύνη των Κέντρων Υπολογιστών (τεχνικοστραφής προσέγγιση), αποτελεί προαπαιτούμενο για την πληροφοριακή παιδεία, η οποία αποτελεί ευθύνη της Βιβλιοθήκης (περιεχομενοστραφής προσέγγιση - content oriented).

5.2 Προσαρμογή της αποστολής της Βιβλιοθήκης στους προσανατολισμούς του Πανεπιστημίου Κύπρου.

Η Βιβλιοθήκη οφείλει να εξυπηρετεί πρωτίστως τις πληροφοριακές και μαθησιακές ανάγκες της Πανεπιστημιακής Κοινότητας. Οι ανάγκες αυτές διακρίνονται σχηματικά σε δύο κατηγορίες:

α). Εκπαιδευτικές και β). Ερευνητικές.

Κατ' αρχήν, όσον αφορά την κάλυψη των **εκπαιδευτικών πληροφοριακών αναγκών**, αυτό που καθορίζει το ρόλο της Βιβλιοθήκης είναι το **μαθησιακό υπόδειγμα (learning model)**, το οποίο ακολουθείται από το Πανεπιστήμιο Κύπρου. Το υπόδειγμα αυτό συνίσταται κυρίως σε **διαλέξεις συνοδευόμενες από πολλαπλή βιβλιογραφία** (η οποία προτείνεται από το διδακτικό προσωπικό κάθε μαθήματος) και όχι από ένα μοναδικό σύγγραμμα.

Επιπλέον, το **εκπαιδευτικό υπόδειγμα** τείνει σε μια **μαθητοκεντρική προσέγγιση**⁵, αφού κάθε φοιτητής μπορεί να σχηματίσει το δικό του περιεχόμενο σπουδών, αποτελούμενο από μαθήματα που ανήκουν σε τέσσερις ομόκεντρους κύκλους-κατηγορίες μαθημάτων: υποχρεωτικά μαθήματα του συγκεκριμένου πτυχίου, μαθήματα υποχρεωτικής επιλογής εντός Τμήματος ή Σχολής, μαθήματα ελεύθερης επιλογής εκτός Σχολής, μαθήματά ξένης γλωσσάς.

Ο συνδυασμός αφενός του μαθησιακού υποδείγματος (διαλέξεις με προτεινόμενη πολλαπλή βιβλιογραφία) και αφετέρου του εκπαιδευτικού υποδείγματος (μαθητοκεντρική προσέγγιση), συνεπάγεται τη δυνατότητα εξατομικευμένης σύνθεσης της ύλης και επομένως και εξατομικευμένων πληροφοριακών αναγκών κάθε φοιτητή. Η πραγματικότητα αυτή

⁵ Φίλιππος Τσιμπόγλου, Χρήστος Παπαθεοδώρου «Η ενσωμάτωση των υπηρεσιών Βιβλιοθήκης στην εκπαιδευτική διαδικασία. Αντικειμενικοί παράγοντες, υποκειμενικές προϋποθέσεις και πεδία εφαρμογής» Ανακοίνωση στο 9 Πανελλήνιο Συνέδριο Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών ΕΜΠ Αθήνα

επηρεάζει καθοριστικά την αποστολή της Βιβλιοθήκης, καθιστώντας κεντρικό το ρόλο της στη μαθησιακή διαδικασία.

Επιπλέον, η πρόθεση του Πανεπιστημίου Κύπρου να αναπτύξει στο προσεχές μέλλον προγράμματα εξ αποστάσεως εκπαίδευσης (distance learning), δια βίου εκπαίδευσης (life long learning) και ανοιχτού Πανεπιστημίου (open University) καθιστά την επέκταση και προσαρμογή των υπηρεσιών Βιβλιοθήκης στις νέες συνθήκες, βασική προϋπόθεση για την επιτυχία του εγχειρήματος. Ειδικά σ' αυτού του είδους τα προγράμματα ο ρόλος της διδασκαλίας με βάση τη διάλεξη δεν είναι πρωταρχικός. Ένα μεγάλο μέρος της μαθησιακής διαδικασίας διεξάγεται κυρίως με πόρους και υπηρεσίες που οργανώνονται και διατίθενται από τη Βιβλιοθήκη σε συνεργασία με τους διδάσκοντες (σωστότερα καθοδηγητές και επιβλέποντες).

Όσον αφορά την κάλυψη των **ερευνητικών πληροφοριακών αναγκών**, ο ρόλος της Βιβλιοθήκης δεν πρέπει να εξαντλείται σε τυπικό διαχειριστή των πληροφοριακών πόρων, όπως είναι στην παρούσα φάση ανάπτυξης, αλλά να δρα ως ενδιάμεσος πληροφόρησης (information intermediary) εξασφαλίζοντας τους ερευνητές με κατάλληλες πηγές και υπηρεσίες πληροφόρησης, αναγκαία βιβλιογραφική υποστήριξη, δημιουργία προφίλ ερευνητικών ενδιαφερόντων, αυτόματη τακτική ενημέρωση (SDI), οργάνωση πληροφοριακών πόρων, αξιοποίηση εσωτερικής (ενδοπανεπιστημιακής) επιστημονικής παραγωγής κλπ..

5.3 Οι συγκεκριμένες συνθήκες στη Βιβλιοθήκη του Πανεπιστημίου Κύπρου

Στη Βιβλιοθήκη του Πανεπιστημίου Κύπρου, είχαν αναπτυχθεί οι βασικές λειτουργίες και υπηρεσίες που προβλέπονται στο σχέδιο ανάπτυξης ήτοι: παραγγελίες, παραλαβές, δανεισμός, διαδανεισμός, παρακολούθηση συνδρομών, τυπική λογιστική παρακολούθηση πληρωμών.

Κατά το διάστημα 2000-2001 αναπτύχθηκαν νέες λειτουργίες και υπηρεσίες στη Βιβλιοθήκη του Πανεπιστημίου Κύπρου, όπως:

- διόρθωση και συντήρηση των αρχείων καθιερωμένων όρων του καταλόγου,
- έναρξη αναδρομικής καταλογογράφησης 170.000 βιβλίων με δημιουργία ομάδας 20 καταλογογράφων, οι οποίοι εκπαιδεύτηκαν από το προϋπάρχον προσωπικό,
- δημιουργία ψηφιακής βιβλιοθήκης (<http://library.ucy.ac.cy>),
- δημιουργία και συστηματική ενημέρωση ιστοσελίδων της Βιβλιοθήκης,
- λογιστική παρακολούθηση προϋπολογισμών (δαπανών και εσόδων), οργάνωση ουσιαστικού και συστηματικού ελέγχου τιμολογίων και σύγκριση τιμών⁶,
- συμμετοχή σε κοινοπρακτικά σχήματα (HEAL-Link, Κυπριακό Δίκτυο Βιβλιοθηκών),
- καθιέρωση πολιτικής και συστηματική είσπραξη προστίμων εκπρόθεσμων επιστροφών και αξιοποίηση εσόδων Βιβλιοθήκης,

⁶ Το 2001 ο συστηματικός έλεγχος και διασταύρωση των επίσημων τιμών των εκδοτών με τα τιμολόγια των προμηθευτών αποκάλυψε υπερτιμολογήσεις ύψους 100.000 €

- συστηματική επιμόρφωση προσωπικού σε χρήση λογισμικών προγραμμάτων (συμμετοχή 17 ατόμων σε 37 εκπαιδεύσεις), παρακολούθηση συνεδρίων από το προσωπικό, έναρξη τακτικών εβδομαδιαίων εσωτερικών σεμιναρίων του προσωπικού,
- ολοκλήρωση του Ευρωπαϊκού έργου ACCELERATE και εγκατάσταση 2 προσαρμοσμένων σταθμών εργασίας για τυφλούς και άτομα με προβλήματα όρασης (συνεργασία με το Πανεπιστήμιο Μακεδονίας),
- συνεργασία με διδάσκοντες και υπηρεσίες για εξασφάλιση ψηφιακού υλικού για τυφλούς χρήστες,
- εγκατάσταση κινητών ραφιών μήκους 2.050 τρεχόμενων μέτρων στο παράρτημα Περιοδικών και αναταξιθέτηση της συλλογής με την έκτακτη εργοδότηση φοιτητών,
- συστηματική και πλήρης λειτουργία δύο παραρτημάτων της Βιβλιοθήκης (Τμήμα Τουρκικών Σπουδών, Ερευνητική Μονάδα Αρχαιολογίας),
- εξασφάλιση νέων χώρων για γραφεία και βιβλιοστάσια συνολικού επιπέδου εμβαδού 340 τμ.,
- συνεργασία με τμήματα του Πανεπιστημίου και εκτέλεση κοινών έργων (ανάπτυξη εφαρμογής Z39.50),
- συγκριτική αποτίμηση (benchmarking) των υπηρεσιών και της οργάνωσης της Βιβλιοθήκης με 6 ακόμη βιβλιοθήκες Πανεπιστημίων της Κοινοπολιτείας (ACU: Association of Commonwealth Universities), κλπ.

Παρά τη σημαντική πρόοδο που σημειώθηκε και η οποία πρέπει να ομολογήσουμε ότι αναγνωρίζεται με κάθε ευκαιρία από τους ακαδημαϊκούς, ένας αριθμός υπηρεσιών βρίσκεται προς το παρόν, στα πρώτα τους βήματα όπως: μέτρηση χρήσης πληροφοριακών πηγών και αξιολόγηση δαπανών (καταγραφή χρήσης έντυπων περιοδικών, χρήση βάσεων δεδομένων), συντήρηση παλαιού βιβλιακού υλικού (πρόσφατη πρόσληψη ειδικού), λειτουργία γραφείου βοήθειας χρηστών, δημιουργία εκπαιδευτικών πακέτων και εγχειριδίων (παραγωγή των πρώτων οδηγιών χρήσης), οργάνωση ιστοσελίδων με βιβλιογραφίες μαθημάτων (πιλοτικά βήματα), δημιουργία μαθησιακού περιβάλλοντος στη Βιβλιοθήκη, σύνταξη γραπτών διαδικασιών των λειτουργιών στο πλαίσιο του Πανεπιστημίου Κύπρου για Διαχείρισης Ολικής Ποιότητας κλπ. Ένας άλλος αριθμός υπηρεσιών υφίσταται μόνο κατ' επίφαση π.χ. (συστηματική) υποστήριξη και εκπαίδευση χρηστών, ενώ ορισμένες απουσιάζουν παντελώς π.χ. θεματική βιβλιογραφική υποστήριξη, παροχή πληροφοριακής παιδείας. Η προσπάθεια της Βιβλιοθήκης για την επόμενη χρονιά εστιάζεται στην ανάπτυξη υποδομής για αυτές τις υπηρεσίες.

6. Συζήτηση-Συμπεράσματα

1. Το θεσμικό πλαίσιο που διέπει μια Ακαδημαϊκή Βιβλιοθήκη και τη θέση του Διευθυντή της είναι αντανάκλαση των πραγματικών και όχι θεωρητικών αναγκών του συγκεκριμένου περιβάλλοντος, στο οποίο δρουν και το οποίο εξυπηρετούν. Οι θεσμικές ρυθμίσεις αποτελούν έκφραση του τρόπου κάλυψης πραγματικών αναγκών. Δεν αποτελούν, όμως, πρωτογενείς παράγοντες που επιδρούν στην ανάπτυξη της Ακαδημαϊκής Βιβλιοθήκης. Οι πρωτογενείς παράγοντες πρέπει μάλλον να αναζητηθούν στο πεδίο των **πραγματικών αναγκών** και όχι στο πεδίο των θεσμικών ρυθμίσεων για την κάλυψη των πραγματικών

αναγκών. Ως πραγματικές ανάγκες μπορούν να θεωρηθούν (μεταξύ άλλων) το ακολουθούμενο εκπαιδευτικό και μαθησιακό μοντέλο. Το μαθητοκεντρικό μοντέλο και η πολλαπλή βιβλιογραφία προωθούν και μάλιστα πιεστικά προς την κατεύθυνση της ανάπτυξης των Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών. Η μάθηση με βάση τη διάλεξη και το μοναδικό σύγγραμμα απέχει πολύ από το να δημιουργεί πραγματικές ανάγκες χρήσης και ανάπτυξης Βιβλιοθηκών.

2. Με την παρούσα ανακοίνωση δεν επιχειρείται να παρουσιαστεί το Πανεπιστήμιο Κύπρου ως «επίγειος παράδεισος των όπου γης Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών». Υπάρχει ακόμη πολύς δρόμος να διανυθεί. Το ενδιαφέρον όμως για τα τεκταινόμενα στη Βιβλιοθήκη από πλευράς ακαδημαϊκών είναι εντυπωσιακά ενισχυτικό για το ρόλο και το θεσμό της Ακαδημαϊκής Βιβλιοθήκης. Μία σύγκριση μεταξύ διαφορετικών στάσεων, καταστάσεων και φαινομένων είναι άξια αναφοράς και ίσως διερεύνησης:
 - Κατά την περίοδο 2000-2001, από τους 35 περίπου επισκέπτες καθηγητές που προέρχονταν από Ελλαδικά Πανεπιστήμια, οι 30 πρωτοπληροφορήθηκαν, κατά δήλωσή τους, την ύπαρξη της Κοινοπραξίας Ελληνικών Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών, εισήχθησαν και έκαναν για πρώτη φορά χρήση των ηλεκτρονικών περιοδικών και υπηρεσιών της HEAL-Link από τους συναδέλφους τους στο Πανεπιστήμιο Κύπρου! Η ένταξη του Πανεπιστημίου Κύπρου στην Κοινοπραξία πραγματοποιήθηκε ενάμισι χρόνο περίπου μετά την έναρξη λειτουργίας της. Η ευθύνη ενημέρωσης των χρηστών βαρύνει κυρίως τους αντίστοιχους προϊστάμενους Βιβλιοθηκών των Πανεπιστημίων και λιγότερο τους ίδιους τους ακαδημαϊκούς. Έχουν άραγε εξαντλήσει οι προϊστάμενοι Βιβλιοθηκών τα περιθώρια για την ενημέρωση των χρηστών τους για τέτοιας ζωτικής σημασίας υπηρεσίες. Πως θα υπάρξει αναγνώριση του έργου και της σημασίας των Ακαδημαϊκών βιβλιοθηκών και πιθανή αναβάθμιση του status όταν οι έχοντες άμεσα την ανάγκη τους, δεν ενημερώνονται; Οι καθηγητές του Πανεπιστημίου Κύπρου αναγνωρίζουν τη σημασία της HEAL-link, ρωτούν με κάθε ευκαιρία για την πορεία της και τις πιθανότητες να αποκτήσουμε πρόσβαση και σε άλλες πηγές πληροφόρησης. Έχουν άραγε την ανάλογη ενημέρωση, έγνοια (ή/και αγωνία) οι προϊστάμενοι των Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών;
 - Ο πρύτανης του Πανεπιστημίου Κύπρου συγχαίρει ενώπιον των μελών της Συγκλήτου τον Διευθυντή και το προσωπικό της Βιβλιοθήκης για την δημιουργία της ψηφιακής βιβλιοθήκης, 14 μόλις ώρες μετά την αποστολή μαζικού ηλεκτρονικού μηνύματος στους ακαδημαϊκούς, που ανακοίνωνε ότι «πραγματοποιήθηκε το πρώτο βήμα για την δημιουργία υπηρεσιών ηλεκτρονικής Πληροφόρησης στο Πανεπιστήμιο Κύπρου». Πόσοι πρυτάνεις (Ελλαδικών) Πανεπιστημίων γνωρίζουν την ύπαρξη της HEAL-link, πόσοι χρησιμοποιούν τις υπηρεσίες της, πόσοι Πρόεδροι ΤΕΙ αναγνωρίζουν τη δύναμη που τους δίνει η κοινοπραξία στην αναβάθμιση και υποστήριξη των ερευνητικών δραστηριοτήτων των ιδρυμάτων τους και τη μετεξέλιξη τους σε ιδρύματα ισότιμα με τα ΑΕΙ; Πόσοι γνωρίζουν πόσα δισεκατομμύρια θα κερδίζει η εθνική

οικονομία κάθε χρόνο από την συνέχιση της και μετά την ολοκλήρωση του ΕΠΕΑΕΚ ΙΙ. Πόσοι θα φροντίσουν θα υποστηρίξουν τη συνέχιση των δραστηριοτήτων της HEALInk;

3. Οι θεσμοί αποτελούν αναγκαίες συνθήκες για ανάπτυξη υπηρεσιών όπως οι Ακαδημαϊκές Βιβλιοθήκες. Δεν είναι όμως από μόνες τους ικανές συνθήκες. Δεδομένων των θεσμών, ο **ανθρώπινος παράγοντας** είναι αυτός που καθορίζει το αποτέλεσμα. Δύο παραδείγματα, ένα υποθετικό και ένα πραγματικό, θα βοηθήσουν στην παραδοχή αυτής της θέσης.
 - Η συμμετοχή των προϊσταμένων των Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών στη Σύγκλητο του Ιδρύματος τους και η ταυτόχρονη αύξηση των μισθών τους στα αντίστοιχα επίπεδα των Καθηγητών δεν θα είχε το ίδιο αποτέλεσμα σε όλες τις Βιβλιοθήκες. Το αποτέλεσμα θα ήταν μάλλον ανάλογο των ικανοτήτων και της εμπέλειας κάθε Προϊσταμένου Βιβλιοθήκης.
 - Οι θεσμοί που διέπουν τη Βιβλιοθήκη του Πανεπιστημίου Κύπρου και τη θέση του Διευθυντή Βιβλιοθήκης παραμένουν οι ίδιοι από το 1992. Μέχρι το 2000 όμως η Βιβλιοθήκη του Πανεπιστημίου Κύπρου δεν είχε ούτε δική της ιστοσελίδα. Οι θεσμοί βοηθούν τα μέγιστα αλλά δεν αρκεί μόνον η ύπαρξη τους. Χρειάζονται και οι άνθρωποι να τους αξιοποιήσουν.
4. Ο ρόλος του Διευθυντή Βιβλιοθήκης είναι κρίσιμος για τη διαχείριση της αλλαγής στις Ακαδημαϊκές Βιβλιοθήκες. Α π ό α υ τ ό ν / αυτήν εξαρτάται αν θα αναγνωρίσει έγκαιρα τις τάσεις, θα αφομοιώσει τα νέα εργαλεία και τις νέες δυνατότητες, θα αξιοποιήσει ή θα αλλάξει υπάρχοντες θεσμούς για να εξυπηρετήσουν τις νέες ανάγκες, θα ανακαλύψει και θα εξασφαλίσει πόρους για ανάπτυξη υπηρεσιών, θα προωθήσει συνεργασίες, θα ενεργοποιήσει λανθάνουσες δυνατότητες του προσωπικού, θα μεταδώσει *το όραμα του με τη γνώση, τις εμπειρίες του, τον ενθουσιασμό του, το σεβασμό του, την αγάπη προς το αντικείμενο και προς τους ανθρώπους, συνεργάτες και χρήστες, καθώς και την έμπνευση και την εσωτερική διάθεση για δημιουργία και προσφορά*. Προϋπόθεση βέβαια να διαθέτει αυτά τα χαρακτηριστικά. Πόσοι από τους σημερινούς προϊσταμένους Βιβλιοθηκών τα διαθέτουν; Ο κλάδος των σύγχρονων βιβλιοθηκονόμων πρέπει να τα διαθέτει για να επιβιώσει. Η επιβίωση κλάδων βεβαίως δεν είναι υποχρεωτική υπόθεση, αλλά προαιρετική.
5. Οι επερχόμενες *αλλαγές*, στην τριτοβάθμια εκπαίδευση είναι πλέον ορατές. Φέρνουν στις αποσκευές τους πρωτόγνωρες προκλήσεις και ευκαιρίες: εξ αποστάσεως εκπαίδευση, δια βίου εκπαίδευση⁷, ανοιχτά Πανεπιστήμια, ανωτατοποίηση ΤΕΙ, ιδιωτικά Πανεπιστήμια, ενοποίηση προγραμμάτων σπουδών των Ευρωπαϊκών Πανεπιστημίων⁸, διακήρυξη Μπολόνιας⁹, Σαλαμάνκα, Συνέδριο Ντουμπρόβνικ¹⁰, Σύνοδος κορυφής Πράγας¹¹, κινητικότητα φοιτητών και διδασκόντων

⁷ "Putting life long learning into practice - consultation of civil society" European Commission, Brussels, 9 - 10 September 2001

⁸ Βλ. European University Association <http://www.unige.ch/eua/>

⁹ Διακήρυξη Μπολόνιας <http://www.europa.eu.int/comm/education/life/index.html>

¹⁰ Συνέδριο Ντουμπρόβνικ <http://rektorat.unizg.hr/rk/>

¹¹ Σύνοδος κορυφής της Πράγας <http://www.msmt.cz/Summit/index.html>

κλπ. Είναι ώρα τα Ακαδημαϊκά Ιδρύματα να αναθεωρήσουν το ρόλο και το θεσμό της Ακαδημαϊκής Βιβλιοθήκης. Αυτό αποτελεί υποχρέωση κάθε Ιδρύματος ξεχωριστά. «Ισχυρές» Ακαδημαϊκές Βιβλιοθήκες θα τα βοηθήσουν να επιβιώσουν στον ανταγωνισμό. Και η επιβίωση Ιδρυμάτων, βεβαίως, δεν είναι υποχρεωτική υπόθεση, αλλά προαιρετική.

Παράρτημα Ι

Σχολές και Τμήματα του Πανεπιστημίου Κύπρου.

Σχολή Ανθρωπιστικών και Κοινωνικών Επιστημών

Τμήμα Επιστημών της Αγωγής
Τμήμα Ξένων Γλωσσών και Φιλολογιών
Τμήμα Κοινωνικών και Πολιτικών Επιστημών
Τμήμα Τουρκικών Σπουδών

Σχολή Θετικών και Εφαρμοσμένων Επιστημών

Τμήμα Πληροφορικής
Τμήμα Μαθηματικών και Στατιστικής
Τμήμα Φυσικής
Τμήμα Χημείας

Σχολή Οικονομικών Επιστημών και Διοίκησης

Τμήμα Οικονομικών
Κέντρο Οικονομικών Ερευνών
Τμήμα Δημόσιας Διοίκησης και Διοίκησης Επιχειρήσεων

Φιλοσοφική Σχολή

Τμήμα Βυζαντινών και Νεοελληνικών Σπουδών
Τμήμα Ιστορίας και Αρχαιολογίας
Ερευνητική Μονάδα Αρχαιολογίας
Τμήμα Κλασικών Σπουδών και Φιλοσοφίας

Πολυτεχνική Σχολή

Τμήμα Ηλεκτρολόγων Μηχανικών και Μηχανικών Ηλεκτρονικών Υπολογιστών
Τμήμα Μηχανολόγων Μηχανικών και Μηχανικών Παραγωγής
Τμήμα Πολιτικών Μηχανικών και Μηχανικών Περιβάλλοντος

Παράρτημα ΙΙ

Ερευνητικές Μονάδες Πανεπιστημίου Κύπρου.

- EMA-Ερευνητική Μονάδα Αρχαιολογίας
- ΕΜΔΕ-Ερευνητική Μονάδα Διοίκησης Επιχειρήσεων
- ΕΡΜΗΣ - Κέντρο Αριστείας Τραπεζικών Οικονομικών, (ορισμένο από την Ευρωπαϊκή Ένωση)

Παράρτημα ΙΙΙ

Απόσπασμα από τους Κανονισμούς Λειτουργίας της Βιβλιοθήκης του Πανεπιστημίου Κύπρου.

Σκοπός της Βιβλιοθήκης του Πανεπιστημίου Κύπρου είναι:

- (1) Να εξυπηρετεί πρωτίστως τα μέλη της πανεπιστημιακής κοινότητας (μέλη του διδακτικού προσωπικού, ερευνητές, στελέχη διοικήσεως, φοιτητές κλπ) στο έργο της έπιστημονικής, ερευνητικής, διδακτικής και ευρύτερης πολιτιστικής πληροφόρησης, ώστε η Βιβλιοθήκη να αποτελεί ένα ευέλικτο και σύγχρονο όργανο για την επίτευξη των ερευνητικών, των διδακτικών και άλλων στόχων του ιδρύματος.
- (2) Να εξυπηρετήσει στο μέτρο των δυνατοτήτων της, και σε βαθμό που να μην παραβλάπτεται το έργο της ακαδημαϊκής κοινότητας, τα μέλη της ευρύτερης επιστημονικής κοινότητας της Κύπρου, μετά

από την υποβολή της σχετικής αίτησης και την έκδοση ειδικής ταυτότητας εξωτερικού χρήστη της Βιβλιοθήκης.

- (3) Να συντονιστεί και να συνεργαστεί με τα άλλα επιστημονικά ιδρύματα και τις βιβλιοθήκες της Κύπρου για την καταγραφή και τεκμηρίωση των έργων του λαϊκού πολιτισμού της, καθώς και της άλλης επιστημονικής, καλλιτεχνικής και πολιτιστικής παραγωγής.

Οι παραπάνω στόχοι επιτυγχάνονται με:

- (α) Την επαρκή στελέχωση της Βιβλιοθήκης με ειδικευμένο προσωπικό,
- (β) Τη συνεχή επιμόρφωση και εκπαίδευση του προσωπικού της.
- (γ) Την απόκτηση με αγορές ή δωρεές του αναγκαίου υλικού,
- (δ) Την οργάνωση του υλικού της σύμφωνα με τα διεθνή πρότυπα,
- (ε) Την οργάνωση συγχρόνων αναγνωστήριων και το δανεισμό μέρους του υλικού της.
- (στ') Τον αναγκαίο μηχανολογικό και ηλεκτρονικό εξοπλισμό της.
- (ζ) Την επικοινωνία και συνεργασία με άλλες βιβλιοθήκες, οργανισμούς ή ιδρύματα του εσωτερικού και του εξωτερικού για *ανταλλαγές*, αποστολή φωτοτυπιών και διαδανεισμό (interlibrary loan and document delivery).

Παράρτημα IV

ΣΧΕΔΙΟ ΥΠΗΡΕΣΙΑΣ ΓΙΑ ΤΗ ΘΕΣΗ ΔΙΕΥΘΥΝΤΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗΣ¹² ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗΣ

(Θέση Πρώτου Διορισμού και Προαγωγής)

Εγκεκριμένη Μισθολογική Κλίμακα

A14 (£5.294 X 228 - 6662)

Καθήκοντα και Ευθύνες:

1. Υπεύθυνος στον Πρύτανη για την άρτια και αποτελεσματική οργάνωση, ανάπτυξη και λειτουργία της Βιβλιοθήκης του Πανεπιστημίου και του εν γένει συστήματος πηγών πληροφοριών.
2. Εποπτεύει και καθοδηγεί τις υπηρεσίες της Βιβλιοθήκης.
3. Έχει την ευθύνη για:
 - (α) τις παραγγελίες και τις αγορές βιβλίων, περιοδικών και γενικά εντύπων,
 - (β) την καταλογράφηση και ταξινόμηση των εντύπων,
 - (γ) την παροχή υπηρεσιών προς τους αναγνώστες.
4. Αναλαμβάνει σε συνεργασία με τον Προϊστάμενο του Κέντρου Ηλεκτρονικών Υπολογιστών, την ανάπτυξη και χρήση συστημάτων ηλεκτρονικής καταγραφής επιστημονικών και άλλων πληροφοριών που ενδιαφέρουν τη Βιβλιοθήκη.
5. Σε συνεργασία με διάφορες επιστημονικές Βιβλιοθήκες της νήσου, φροντίζει για τη καταγραφή των βιβλίων και την εκτύπωση τους σε ενιαίους καταλόγους.
6. Οργανώνει και αναπτύσσει τη συνεργασία, τον αλληλοδανεισμό και την ανταλλαγή εντύπων και πληροφοριών με επιστημονικές βιβλιοθήκες του εσωτερικού και του εξωτερικού.
7. Συμμετέχει, χωρίς δικαίωμα ψήφου, στις συνεδρίες της Συγκλήτου.

¹² Το παρόν Σχέδιο Υπηρεσίας εγκρίθηκε κατά την 49η Συνεδρία του Συμβουλίου του Πανεπιστημίου Κύπρου (10 και 17/11/98)

ΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ ΠΡΟΣΩΝΤΑ

1. Πανεπιστημιακός τίτλος σπουδών στη Βιβλιοθηκονομία και τετραετής πείρα, ή Πανεπιστημιακός τίτλος και μεταπτυχιακός τίτλος σπουδών στη Βιβλιοθηκονομία και τετραετής πείρα, ή Πανεπιστημιακός τίτλος σπουδών και οκταετής πείρα. Η πάρα καθορίζεται στην παράγραφο 2 που ακολουθεί.
2. Πείρα στην οργάνωση και λειτουργία Βιβλιοθήκης αναγνωρισμένου Πανεπιστημίου ή Ερευνητικού Κέντρου διεθνούς κύρους και πολύ καλή γνώση στις σύγχρονες τεχνολογικές εξελίξεις καθώς επίσης στα συστήματα πηγών πληροφόρησης και τεκμηρίωσης.
3. Πολύ καλή γνώση της Ελληνικής γλώσσας και επάρκεια στη χρήση τουλάχιστο μίας διεθνούς γλώσσας, κατά προτίμηση της αγγλικής. Ικανότητα επικοινωνίας και επάρκεια στο χειρισμό του γραπτού και προφορικού λόγου.
4. Ακεραιότητα χαρακτήρα, οργανωτική και διοικητική ικανότητα, πρωτοβουλία υπευθυνότητα και ικανότητα συνεργασίας με το ακαδημαϊκό προσωπικό.